

HANDLINGSPLAN KLIMAPLAN 2026–2030

Innledning

Handlingsplanen for Klimaplan Dalane 2026–2030 konkretiserer strategiene i den overordnede klimaplanen og legger grunnlaget for oppfølging i en fireårsperiode. Planen beskriver forslag til tiltak som skal bidra til å redusere klimagassutslipp, styrke klimatilpasning og øke karbonbinding i kommunene i Dalane-regionen.

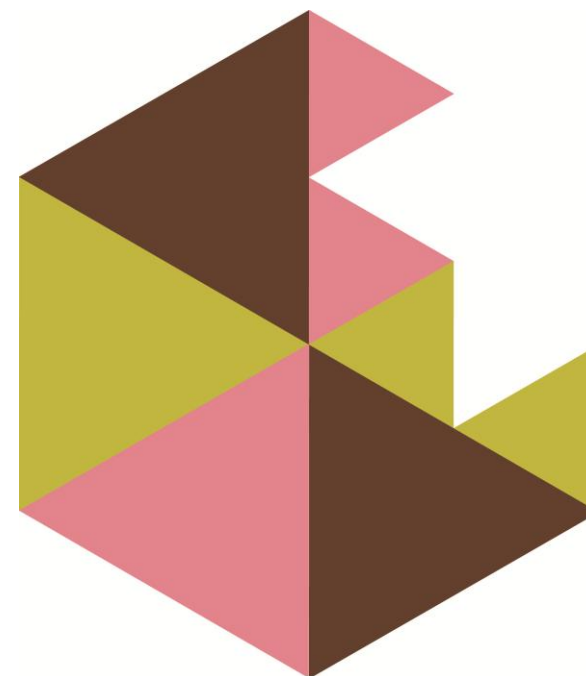
For å sikre en helhetlig tilnærming til klimaarbeidet, er handlingsplanen delt inn i ni temaområder som dekker alle sentrale sektorer og utfordringer:

1. Veitrafikk og transport
2. Bygg og anlegg
3. Energi
4. Jordbruk, landbruk og matsikkerhet
5. Skog
6. Vannmiljø
7. Avfall og sirkulærøkonomi
8. Arealforvaltning

Tiltakene er videre strukturert etter de tre hovedtemaene i klimaplanen:

- Reduksjon av klimagassutslipp
- Klimatilpasning
- Karbonbinding

For hvert tiltak beskrives ansvarlig avdeling, intern organisering, tidsperiode, finansieringsbehov og eventuelle kommentarer. Handlingsplanen synliggjør hvilke tiltak som er foreslått prioritert i perioden, men tiltak med økonomiske konsekvenser må behandles gjennom den enkelte kommunes årlige budsjettprosess. Planen skal fungere som et praktisk styringsverktøy som støtter kommunenes arbeid med å nå sine klimamål og fremme et bærekraftig samfunn. Mer utfyllende bakgrunnsinformasjon og begrunnelse for valg av strategier og tiltak finnes i kunnskapsgrunnlaget til klimaplanen.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål

1. Redusere klimagassutslippene i tråd med lokale, nasjonale og internasjonale mål
Dalane-regionen skal bidra til Norges mål om minst 55 % utslippskutt innen 2030 (i forhold til 1990-nivå) og være på vei mot et lavutslippssamfunn innen 2050, i samsvar med Parisavtalen og klimaloven
2. Styrke samfunnets motstandsdyktighet mot klimaendringer
Kommunene skal gjennomføre klimatilpasningstiltak som reduserer risiko for skred, flom, ekstremvær og annen klimarelatert sårbarhet, og sikre robust infrastruktur og arealplanlegging.
3. Bevare og øke karbonbinding i natur og arealbruk
Legges til rette for bedre forvaltning av karbonrike arealer som skog, myr og jordbruksjord, samt økt karbonopptak gjennom restaurering, re-planting og bærekraftig arealforvaltning.
4. Fremme klimaeffektiv og bærekraftig ressursbruk i offentlig og privat sektor
Øke energieffektivisering, redusere avfall og fremme sirkulærøkonomi i kommunal drift, næringsliv og husholdninger, samtidig som klimahensyn integreres i innkjøp og bygg-/anleggsprosjekter.
5. Sikre bredt samarbeid og lokal forankring i klimaomstillingen
Mobilisere innbyggere, næringsliv og sivilsamfunn i en felles innsats for å nå klimamålene, og styrke interkommunalt samarbeid for kunnskapsdeling og samordnet gjennomføring av tiltak.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål 1.0 Samferdsel

- Redusere klimagassutslipp fra kommunens bilpark med 55 % innen 2030
- Bidra til økt sykkelbruk blant kommunens innbyggere (inkl. el-sykler)
- Gjøre vegnettet motstandsdyktig gjennom helhetlig arbeid med klimatilpasning
- Minimere arealbeslag til vegutbygginger

1.0 Samferdsel

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Videreutvikle Jærbanen, med krysningsspor. En vogn skal fortsette til Moi.	Ordfører/politisk nivå	Staten, Rogaland fylkeskommune	2026-2030	Krever samarbeid med nasjonale og regionale myndigheter og aktuelle samarbeidspartnere.
T2	Elektrifisering av den kommunale bilparken, ved utskiftning.	Alle etater	Egenandel, Enova	2026-2030	Gradvis utskifting av kjøretøy til oppnådd målsetning.
T3	Tilrettelegge for å bygge ut ladeinfrastrukturen.	Plan, næring og miljøetaten	0,- Privat investering	2026-2028	Samarbeide med private aktører for å sikre at de viktigste årene og sentrumsområdene har godt med ladepunkter med tilstrekkelig kapasitet
T4	Handle lokalt.	Alle etater	0,-	2026-2030	Kampanjer for bevisstgjøring om å handle lokalt for å redusere transportbehovet.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål 2.0 Bygg og anlegg

- Ha flere kommunale renoveringsprosjekt og færre nybygg
- Økt fokus på klima og miljø i bygge- og anleggsprosjekt internt og eksternt
- Mer gjenbruk i bygg- og anleggsprosjekt
- Alle anlegg i Dalane-kommunene er utslippsfrie i 2040

2.0 Bygg og anlegg					
ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Utnytte eksisterende bygningsmasse i størst mulig grad.	Alle etater	Egenandel, klimasats	2026 – 2030	Prioritere rehabilitering framfor nybygg
T2	Stille miljøkrav til fremtidige større kommunale bygg.	Plan, næring og miljøetaten	Egenandel, evt. støtteordninger	2025 – 2030	Ta i bruk BREEAM-NOR standarden
T3	Fremme bruk av klimavennlige materialer.	Plan, næring og miljøetaten	Egenandel, tilskuddsordninger	2026 – 2030	Vektlegge tre, resirkulert stål og lavkarbonbetong.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål 3.0 Energi

- Samarbeid om energiomstilling
- Energieffektivisering av offentlige bygg
- Infrastruktur for eltransport; bil, sykkel og buss
- Rådgivning for energibruk i kommuner, næringsliv og privat husholdninger

3.0 Energi					
ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Oppgradere belysning i kommunalt eide og drevne bygg	Plan, næring og miljøetaten	Enova, egenandel	2026–2027	Bytte til LED og smart styring for lavere energibruk.
T2	Oppgradere kjøle-, varme- og ventilasjonsanlegg i kommunale bygg	Plan, næring og miljøetaten	Enova, Klimasats, egenandel	2026–2030	Gir bedre inneklima og reduserer energibruk gjennom mer effektive tekniske anlegg.
T3	Redusere energiforbruket i eldre bygg (nå krav til bygg over 500 kvadrat)	Plan, næring og miljøetaten	Lavkost, egenandel	2026–2030	Energibesparende tiltak i drift, kombinert med holdningsarbeid.
T4	Vurdere renovering og ombygging i stedet for nybygg. Ombruk av materiell vurderes i hvert enkelt tilfelle.	Plan, næring og miljøetaten	Egenandel	2026–2030	Gjenbruk av dører, vinduer og materialer der det er mulig. Evt. Gi bort til andre formål.
T5	Tilrettelegge for lokal produksjon av grønn energi	Politisk nivå		2026–2036	Vannkraft og kjernekraft
T6	Satse på lokal produksjon av fornybar energi i kommunale bygg	Plan, næring og miljøetaten	Enova, Klimasats, samarbeid med næringsliv	2026–2030	Solceller på kommunale tak og andre løsninger som gjør kommunen til produsent av fornybar. energi til eget bruk og evt salg. Etter en vurdering av lønnsomhet.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål 4.0 Jordbruk/landbruk og matsikkerhet

- Redusere klimautslipp og øke karbonbinding i jord
- Redusere matsvinn
- 75 % av bøndene i Dalane har tatt i bruk Klimakalkulatoren innen 2028
- Årlig grøfting av jordbruksareal i Dalane økes med 25 % innen 2028, målt fra 2024.

4.0 Jordbruk/ landbruk og matsikkerhet

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Produksjon av mer grovfor per DAA med bedre kvalitet.	Plan, næring og miljøetaten	0,-	2026–2030	Økt grovfôrproduksjon med bedre kvalitet gir lavere klimagassutslipp, økt selvforsyning og bedre. lønnsomhet i landbruket. Kan gjennomføres gjennom drenering, fornying av eng og målrettet gjødsling.
T2	Fortsette avl på husdyr som har mindre klimautslipp og har bedre foreffektivitet	Landbruksdir	Landbruksdir	2026–2030	
T3	Nedfelling/vanninnblanding i husdyrgjødsla.	Plan, næring og miljøetaten	Egenfinansiering	2026–2030	Reduserer ammoniakktap ved at gjødsla blandes inn i jord/vann, noe som gir mindre fordamping og dermed lavere utslipp
T4	Grøfting av jordbruksareal og oppgradering av hydrotekniske anlegg.	Plan, næring og miljøetaten	Statlig tilskudd SMIL	2026–2030	Reduserer risiko for erosjon, avrenning og tap av næringsstoffer. Tiltaket bidrar til bedre jordhelse, økt matproduksjon og styrket motstandskraft mot klimaendringer.
T5	Kalking av jordbruksareal.	Plan, næring og miljøetaten	Egenfinansiering	2026–2030	Bedrer jordas pH og næringstilstand, øke avlingsnivået og reduserer risikoen for fosforavrenning til vassdrag. Tiltaket bidrar både til bedre jordhelse og til et mer klimavennlig og effektivt jordbruk.
T6	Riktig gjødsling til rett tid; bedre lagerkapasitet for husdyrgjødsel.	Plan, næring og miljøetaten	Innovasjon Norge	2026–2030	Gjødsle på riktig tidspunkt, og reduserer risiko for avrenning til vassdrag. Tiltaket bidrar til økt ressursutnyttelse i matproduksjonen og lavere klimagassutslipp gjennom bedre bruk av lokale næringsressurser.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål 5.0 Skog

- Redusere klimautslipp og øke karbonbinding i skog
- Sikre bærekraftig forvaltning av skogressursene over tid
- Bevare og styrke karbonrike arealer som høyproduktiv skog og myr
- Stimulere til økt planting og pleie av skog for langsiktig CO₂-binding
- Øke produksjonspotensialet i eksisterende skog gjennom bedre skjøtsel og tettere planting

5.0 Skog

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Redusere avskoging og tap av karbonrike arealer	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Statsforvalter, Landbruksdir., egenandel	2026–2031	Sikre myr, kantsoner og høyproduktiv skog mot varig nedbygging.
T2	Sikre bærekraftig forvaltning av skogressursene over tid	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Landbruksdir., egenandel	2026–2030	Øke dekningen av skogbruksplaner, innføre meldeplikt på hogst, innføring av EUDR og sikre etterlevelse av sertifiseringsordninger som PEFC/FSC.
T3	Stimulere til økt planting og pleie av skog for langsiktig CO ₂ -binding	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Tilskudd, Statsforvalter, egenandel	2026–2028	Høyere etterlevelse av foryngelsesplikten, ungskogpleie og tettere planting som øker karbonbinding.
T4	Forhindre tidlig hogst og utnytte skogens mest produktive fase	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Landbruksdir., egenandel	2026–2030	Lengre omløpstid gir høyere karbonbinding og høyere andel biomasse som kan brukes i varige treprodukter.
T5	Plante skog på nye arealer for økt karbonopptak	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Tilskudd, Innovasjon Norge, egenandel	2026–2030	Klimaskogplanting på egnede arealer, men ikke myr.
T6	Bekjempe og fjerne uønsket spredning av fremmede treslag	Kommunens skogmyndighet	Tilskudd	2026–2031	Bidra til å bevare stedegne arter og øke karbonbinding i skog og natur

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål 6.0 Vannmiljø

- Bevare og styrke naturlige lakse- og sjørretbestander i regionen
- Legge til rette for klimarobust og bærekraftig fiskeri- og havbruksnæring
- Redusere klimagassutslipp og miljøpåvirkning fra havbruksdrift

6.0 Vannmiljø					
ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
4	Etablere buffersoner langs laksevassdrag.	Plan, næring og miljøetaten	0,-	2026-2031	
8	Systematisk kartlegging av vassdrag og innsjøer, inkludert habitatkartlegging av bekker og elver	Plan, næring og miljøetaten		2026-2031	

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål 7.0 Avfall & Sirkulærøkonomi

- Redusere mengden husholdningsavfall og øke sorteringsgraden blant innbyggeren
- Øke sorteringsgrad av avfall fra kommunale bygg
- Redusere utslipp fra avfallshåndtering
- Styrke sirkulærøkonomien

7.0 Avfall og sirkulærøkonomi					
ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Bevisstgjøre innbyggerne i forhold til innkjøpsvaner.	Alle etater		2026 – 2030	
T2	Styrke sirkulærøkonomien/ øke kildesortering sammen med innbyggerne og næringsliv. Stimulere til mer gjenbruk.	Alle etater og IRS		2026 – 2030	Fokus på gjenvinning og reparasjonsløsninger.
T3	Støtte opp om eksisterende lokale ordninger og aktører for deling, reparasjon og gjenbruk, samt jobba for å etablere nye i kommunal regi.			2026 – 2030	Eksempler: byttemarked, bildeling, reparasjonsverksteder.
T4	Utnytte varme fra avfallsforbrenning.	IRS	Selvkost	2026 – 2030	Restavfall fra Lund forbrennes i dag hos Forus energigjenvinning og gir fjernvarme
T5	Etablere karbonfangst på avfallsanlegg.	IRS		2026 – 2030	Karbonfangst er planlagt hos Forus energigjenvinning, men satt på vent pga finansieringsutfordringer
T6	Avfallsreduksjon.			2026 – 2030	Samarbeid med handel og næringsliv. Forebygge avfallsmengder, f.eks. bedre sortering. Kampanjer om miljøvennlige valg og redusert forbruk.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Hovedmål 8.0 Arealforvaltning

- Gjøre kommunen mer robust mot klimaendringer gjennom forebygging, tilpasning og beredskap.
- Verne ubebygde områder med høyt karbonlagringspotensiale, som for eksempel skog og myr, samt områder som fungerer som naturlige buffere mot ekstremvær.
- Bruke planvask
- Velge fortetting og samlokalisering av funksjoner for å unngå byspredning
- Ta vare på grøntstruktur og naturområder i sentrum og tettbebygde områder

8.0 Arealforvaltning

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Tverrfaglig samarbeid om utvikling av bærekraftige lokalsamfunn.	Plan, næring og miljøetaten	Egenandel, Klimasats	2026–2030	Faste halvårlige møtepunkt for Dalane kommunenes ansatte innen arealforvaltning.
T2	Ny utbygging bør skje innenfor eller nær eksisterende byggeområder.	Plan, næring og miljøetaten	Egenandel	2026–2030	Reduserer arealbeslag og transportbehov.
T3	Etterstrebe arealnøytralitet -	Plan, næring og miljøetaten	Egenandel	2026–2030	Områder som ikke er utbygd revurderes og om mulig gjenopprettes til naturformål Dersom en beslaglegger ny natur, skal natur andre steder tilbakeføres
T4	Bruke planvask i kommuneplan og reguleringsplaner.	Plan, næring og miljøetaten	Egenandel, Mdir	2026–2030	Oppdatere gamle planer med klimakrav.
T5	Gi vannet plass ved å sette av nok areal til kantsone, flomveier, m.m.	Plan, næring og miljøetaten	NVE, SMIL-midler, egenandel	2026–2030	Bidrar til flomdemping, bedre vannkvalitet og leveområder for fisk, og bør forankres i kommuneplanens arealdel.

Vedlegg A HANDLINGPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

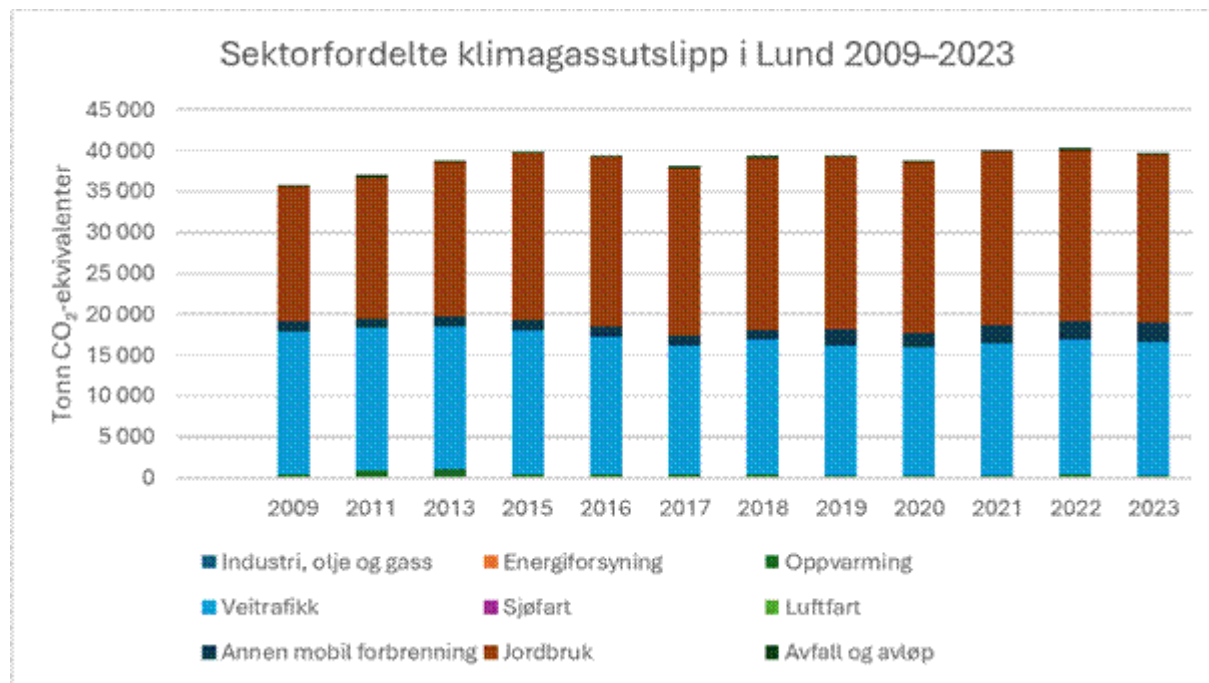
T6	Gjøre kommunen mer robust mot klimaendringer gjennom forebygging, tilpasning og beredskap.	Plan, næring og miljøetaten	NVE, Statsforvalter, egenandel	2026–2030	Helhetlig ROS-analyse og klimatilpasning i planlegging.
T7	Vurdere fjernvarme i nye boligfelt.	Plan, næring og miljøetaten	Egenandel, evt. Enova/Klimasats	2026–2030	Skal vurderes i forbindelse med reguleringsplaner for nye boligfelt. Tverrfaglig samarbeid.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Utslippsoversikt Lund

I denne figuren ser vi sektorfordelte klimagassutslipp i Lund fra 2009–2023. Fra figuren blir det veldig tydelig at det største tCO₂e utslippet i kommunen stammer fra landbruket, tett etterfulgt av veitrafikk fra E39. Fra figuren ser vi at de totale utslippene i Lund har vært veldig stabile siden 2021, med en svak reduksjon på -1.3 tCO₂e fra 2022–2023. Utslippene tilknyttet jordbruket har vært stabile siden 2015. Bryter vi ned utslippene knyttet til jordbruk i Lund kommune ser vi at 58% av disse utslippene kommer fra utslipp av metan fra fordøyelsesprosesser hos husdyr. For utslipp tilknyttet veitrafikk ser vi en slak nedadgående trend fra 2015–2023, der utslippene har sunket med ca. 8%. Dette skyldes en betydelig nedgang i utslipp fra personbiler som følge av elektrifisering av bilparken. Innenfor kategorien er det utslipp fra tunge kjøretøy som driver majoriteten av utslippene og som bremser den totale utslippsreduksjonen knyttet til veitrafikk, ettersom underkategorien «Tunge kjøretøy» har holdt seg stabil og steget noe siden 2021.

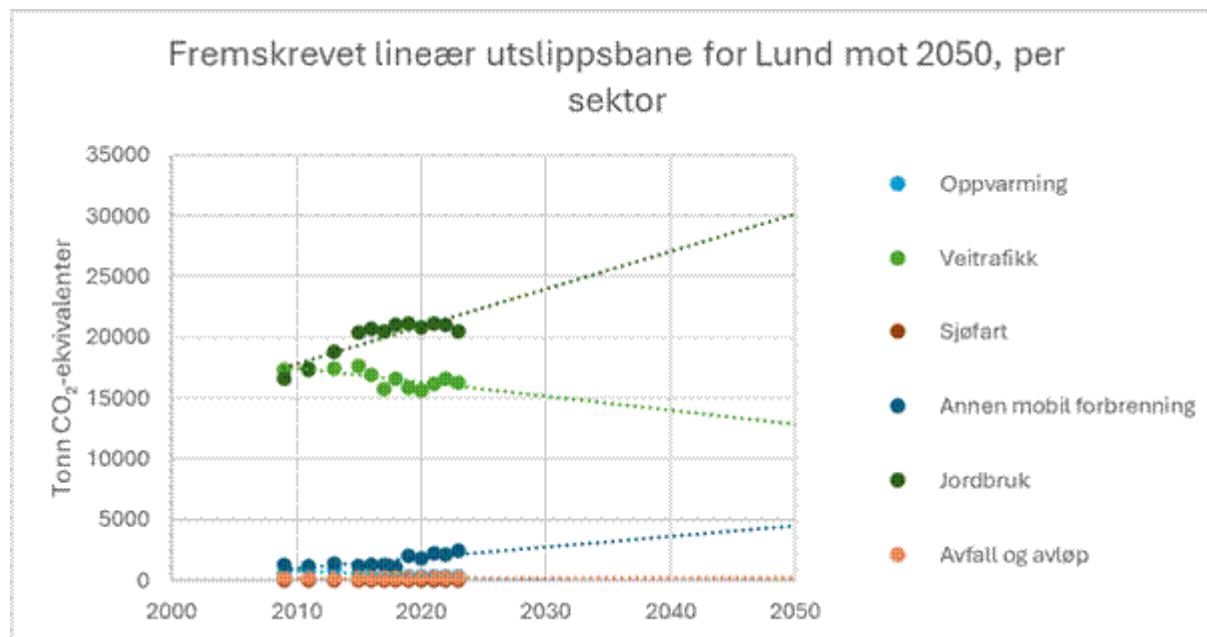
Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Figur 4: Sektorfordelte klimagassutslipp i Lund 2009–2023

I den neste figuren ser vi utslippene i Lund per sektor fremskrevet til 2050. Figuren viser at utslippene fra jordbruk er forventet å øke betydelig frem mot 2050, mens utslipp fra veitrafikk og oppvarming forventes å synke. Av figuren ser vi også at det er forventet økte utslipp i kategorien annen mobil forburning.

Vedlegg A HANDLINGPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane – Lund

Figur 5: Fremskrevet lineær utslippsbane for Lund kommune, per sektor